

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
Завідувач кафедри ФМФР

«__» _____ 20__р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістра**

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за програмою: «Фінансовий та страховий менеджмент»

за темою:

«Управління витратами за видами діяльності на підприємстві»

Виконавець:
студент VI курсу фінансово-економічного
факультету

(факультет)

Попов Максим Олександрович

(прізвище, ім'я та по - батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(вчений ступінь, вчене звання)

Лапіна Ірина Сергіївна

(прізвище, ім'я та по - батькові) /підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	6
1.1. Економічний зміст та класифікація витрат	6
1.2. Методи калькулювання та економічні розрахунки витрат.....	13
1.3. Система управління витратами на підприємстві	25
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	30
2.1. Загальна характеристика підприємства	30
2.2. Аналіз та оцінка прямих витрат підприємства	43
2.3. Аналіз та оцінка непрямих витрат підприємства	49
2.4. Аналіз існуючої системи управління витратами підприємства	55
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ	59
3.1. Використання економіко-математичного моделювання для прогнозу виручки ТОВ «Гелека-М»	59
3.2. Удосконалення системи управління підприємством за рахунок зниження рівня витрат	64
ВИСНОВКИ	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	84
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність дослідження. Стан виробництва на сьогодні характеризується його ефективністю, мірою використання досягнень науково-технічного прогресу, місцем і роллю працівника у виробничих процесах. Обмеження ресурсів і досягнення запланованої ефективності потребують постійного порівняння витрат і отриманих результатів.

Однак, без введення системи економічної відповідальності на підприємстві в цілому, зокрема, без створення системи управління витратами, неможливо підвищити ефективність і рентабельність виробництва та розміри одержуваного прибутку.

Управління витратами, з метою формування їх оптимальної структури та зниженням їх величини (за умови збереження якості продукції, що випускається), дозволяє знизити ціни на продукцію. Це, за інших рівних умов, дає підприємству можливість зберегти або навіть зміцнити свої позиції на ринку.

Організація ефективного управління витратами з метою їх оптимізації, підвищення конкурентоспроможності продукції та, в кінцевому рахунку, отримання прибутку і забезпечення стійкого фінансового стану є пріоритетним напрямком діяльності підприємств.

Управління витратами – це невід'ємна частина короткострокової політики підприємства, спрямованої на забезпечення поточної діяльності необхідними ресурсами і безперервності здійснення виробничо-господарської діяльності.

Система обліку витрат на випуск продукції за елементами та статтями витрат організується на кожному підприємстві по-різному. У будь-яких умовах та при будь-яких особливостях вона залежить від вибору об'єктів обліку витрат і об'єктів калькулювання.

Обґрунтована номенклатура об'єктів калькулювання є неодмінною умовою достовірності калькуляцій, що забезпечує необхідну інформацію про собівартість продуктів і визначає структуру калькуляційного обліку.

В сучасних економічних умовах, коли підприємства отримали свободу дій, тема кваліфікаційної роботи є актуальною, бо управління витратами дозволяє спрогнозувати виконання плану, виявити фактори, що впливають на приріст прибутку, визначити невикористані резерви і оцінити можливості зниження собівартості продукції, що в кінцевому підсумку забезпечить ефективність роботи підприємства і підвищить його конкурентоспроможність.

Мета дослідження – вивчення існуючих теорій та методик управління витратами на підприємстві, отримання практичних навичок з аналізу витрат підприємств на прикладі ТОВ «Гелека-М» та розробка рекомендацій щодо їх вдосконалення для найбільш раціонального використання ресурсів.

Завдання дослідження. Для досягнення зазначеної мети сформовано ряд завдань:

1. Визначення економічної сутності витрат, їх класифікації та значення в діяльності підприємств;
2. Розгляд та характеристика методів калькулювання та економічних розрахунків витрат;
3. Проведення аналізу існуючих теорій управління витратами підприємства;
4. Надання економічної характеристики діяльності ТОВ «Гелека-М»;
5. Проведення аналізу витрат підприємства в цілому та в розрізі окремих статей калькуляції;
6. Оцінка переваг та недоліків існуючої системи управління витратами підприємства;
7. Розробка пропозицій щодо вдосконалення існуючої системи управління витратами підприємства.

Об'єкт дослідження – економічні процеси пов'язані із управлінням витратами ТОВ «Гелека-М».

Предмет дослідження – економічні відносини, що виникають в процесі управління витратами ТОВ «Гелека-М».

Методи дослідження. При виконанні кваліфікаційної роботи були використані наступні методи проведення дослідження: абстрактно-логічний (теоретичні узагальнення і формування висновків), монографічний (глибоке вивчення та аналіз методики управління витратами на підприємстві), економіко-математичний (здійснення аналізу і оцінки актуального стану підприємства та системи управління витратами), метод динаміки та структури, графічний метод та експериментальний (розробка стратегічних напрямів управління витратами на перспективу).

Інформаційна база дослідження кваліфікаційної роботи – це базові положення з економічної теорії та теорії фінансів, спеціальна література та наукові статті з проблем практики удосконалення управління витратами підприємств, нормативні документи та офіційна фінансова звітність підприємства.

Результати дослідження, що викладено в кваліфікаційній роботі рекомендовано використовувати підприємству ТОВ «Гелека-М» для удосконалення системи управління витратами на підприємстві.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (79 найменувань) та 20-х додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 140 сторінок., містить 26 таблиць та 11 рисунків.

ВИСНОВКИ

Дана кваліфікаційна робота присвячена дослідженню теоретичних основ управління витратами на підприємстві та їх практичного застосування на основі аналізу матеріалів ТОВ «Гелека-М».

Розглянута в кваліфікаційній роботі проблема дозволяє зробити висновок, що фактор витрат не тільки важливий, але і багато в чому є визначальним у стратегії фірми та її гнучкості в умовах ринкової економіки. Адже на сьогоднішньому етапі економічного розвитку одним з найголовніших інструментів підприємства в конкурентній боротьбі стає ефективне, доцільне і цілеспрямоване управління витратами на підприємстві. Оцінка ролі управління витратами господарського суб'єкта в нашій країні змінюється в сторону визнання їх ключового значення в забезпеченні ефективного розвитку підприємства. Грамотна політика щодо витрат, їх вірна калькуляція, своєчасна звітність і правильний розподіл коштів може мати вагомий вплив на позиції підприємства на ринку.

В процесі управління витратами підприємства застосовують різноманітні методи, що достатньо відрізняються за своїм змістом, за своїми цілями і особливостями застосування. Для успішної виробничої діяльності підприємства є дуже важливою правильна організація планування та обліку витрат, що забезпечує дієвий контроль за ефективністю використання на підприємстві матеріально-технічних, матеріально-сировинних, трудових, фінансових, нематеріальних та інших видів ресурсів.

При вивченні сутності, механізму формування та обґрунтування заходів щодо управління витратами підприємства було розглянуто їх класифікацію. При цьому основними ознаками є поділ витрат за видами діяльності (витрати операційної діяльності; витрати фінансової діяльності; витрати інвестиційної діяльності; інші витрати звичайної діяльності); за віднесенням на собівартість (прямі витрати та непрямі витрати); за економічними елементами (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати).

Дослідження і виявлення особливостей впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на процес виробництва дозволили узагальнити організаційно-економічні умови зниження витрат на нього.

У ринковому середовищі підприємства ефективність діяльності оцінюють за кінцевим результатом. Тому в якості основних умов зниження витрат виробництва, на яких сфокусована увага, є внутрігосподарські організаційно-управлінські та фінансові, що конкретизовані у вигляді основних задач, які першочергово необхідно вирішувати з метою зниження витрат виробництва, а саме:

- вдосконалення інформаційного забезпечення процесу виробництва;
- оптимізація витрат на окремі статті калькуляції;
- вдосконалення механізму управління витратами;

На поточні витрати підприємства впливають ряд факторів зовнішнього характеру (кон'юнктура споживчого ринку, стан економіки країни в цілому, механізм державного регулювання сільськогосподарської діяльності та ін.) та внутрішнього характеру (стан і ефективність використання основних фондів та трудових ресурсів, структура капіталу, швидкість оборотності товарів). Знання факторів, що впливають на розмір і склад витрат дає змогу управляти цими витратами, тобто корегувати їх збільшення, зменшення, визначати резерви зниження витрат, що є складовим елементом системи управління витратами підприємства.

Система управління витратами на підприємстві проаналізована на прикладі ТОВ «Гелека-М». В результаті аналізу основних техніко- економічних показників діяльності підприємства за 2014 – 2016 роки, можна зробити висновок про те, що підприємство є ліквідним, воно спроможне погашати свої поточні зобов'язання вчасно і в повному обсязі. Для підтримки ліквідності на належному рівні підприємство має достатній обсяг грошових коштів та інших ліквідних активів, які, в разі потреби, можна перетворити в готівку і використати для погашення зобов'язань. Про ефективне використання основних

виробничих фондів підприємства свідчить зростання показників фондівіддачі та фондоозброєності на підприємстві.

Аналіз показників рентабельності свідчить про те, що ТОВ «Гелека-М» ефективно веде господарську діяльність підприємства в цілому і є платоспроможним підприємством.

В результаті аналізу системи управління витратами було сформовано механізм цієї системи, який полягає в наступному: організація обліку витрат відповідно до сучасних систем управління витратами та створення відповідної інформаційної бази. Це необхідно для того, щоб правильно та вчасно зреагувати на зміни витрат на підприємстві і відповідно до цього прийняти необхідні рішення. Проведення нормування витрат. Це робиться для того, щоб визначити граничні розміри окремих видів витрат. Аналіз витрат. Це дасть змогу підприємству оцінити стан своїх витрат, а також оцінити ступінь раціоналізації здійснених витрат.

В ході проведеного дослідження системи управління витратами ТОВ «Гелека-М» було запропоновано заходи, що удосконалюють управління витратами на підприємстві, та ведуть до отримання економічного ефекту.

Для ТОВ «Гелека-М» можна запропонувати наступні заходи щодо оптимізації витрат: застосування єдиної системи калькулювання витрат на всіх стадіях життєвого циклу продукції і групування їх для більш оперативної оцінки можливості зниження; чітко виділення витрат на управління, підготовку і оновлення процесу виробництва; впровадження методу кост-кілінг для максимального зниження витрат в найкоротші терміни і без шкоди для діяльності підприємства.

Для підприємства було запропоновано оптимізацію витрат шляхом перегляду і впровадження більш ефективного механізму управління витратами на персонал. Алгоритм впровадження запропоновано у третьому розділі кваліфікаційної роботи.

Придбання, налагодження та використання систем сонячної електростанції є основною можливістю ТОВ «Гелека-М» знизити рівень витрат

на виробництво. Вже на першому році використання, після виплат кредиту на придбання, економія на оплаті електроенергії складе 1710302,39 гривень.

Використання та впровадження запропонованих заходів дасть змогу підприємству оптимізувати витрати і, відповідно, збільшити дохід.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція (основний закон) України. Прийнятий ВР України 28.06.96р.
2. Господарський Кодекс України // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2003, №18, №19-20, №21-22, ст.144.
3. Про підприємства в Україні: Закон України від 26.02.96р. №. 785-12 (зі змінами та доповненнями).
4. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.91р. № 1577-12 (зі змінами та доповненнями).
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99р. № 996-ХТУ (зі змінами та доповненнями).
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999р. №87 (зі змінами та доповненнями).
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 "Звіт про фінансові результати", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999р. №87 (зі змінами та доповненнями).
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати", затверджене приказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999р. №318 (зі змінами та доповненнями).
9. Базалієва Л. В. Науково-теоретичні та методичні основи управління трансакційними витратами підприємства: монографія. — Х.: ХНЕУ, 2011. — 163с.
10. Бандурка О. М., Коробов М. Я., Орлов П. І., Петрова К. Я.. Фінансова діяльність підприємства: Підруч. для студ. вищ. навч. закл.,— К. : Либідь, 2013. — 384с.
11. Бендиков М. Экономическая безопасность промышленного предприятия (организационно-методический аспект) // Консультант директора. – 2014. – № 2. – с. 7-13
12. Біла О. Г. Фінансове планування і фінансова стабільність підприємств /О.Г. Біла // Фінанси України. – 2012. – № 4. – С. 112–118.

13. Білик М. Удосконалення методичних підходів до аналізу фінансового стану підприємства // Економіст. – 2012. – №11. – 40 с.
14. Бойчик І.М. Економіка підприємства .Навч. посібник. Київ: Атіка, 2012.- 206 с.
15. Бондар І.Ю., Пахомов В.І. Управління витратами виробництва та собівартістю продукції. Навч. посібник. - К.: КНЕУ, 2012. – 189 с.
16. Бочаров В.В. Комплексный финансовый анализ. – Москва: Питер, 2014. – 640 с.
17. Бутинец Ф.Ф. Бухгалтерський і управлінський облік Навч. посібник./ Ф.Ф. Бутинец, Л.В. Лижевська, Н.В. Герасимчук. – Житомир: ЖІТІ, 2014.
18. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник./ За ред. проф.. Ф.Ф. Бутиця, – Житомир: ЖІТІ, 2013.
19. Васильков В. Г. Організація виробництва: Навч. посібник. — Київ: КНЕУ, 2013. —524 с.
20. Великий Ю. М., Прохорова В. В., Сабліна Н. В. Управління витратами підприємства: монографія / Харківський національний економічний ун-т. — Х.: ІНЖЕК, 2014. — 192с.
21. Власова Н. О., Круглова О. А., Безгінова Л. І. Фінанси підприємств: Навчальний посібник – К.: Центр учбової літератури, 2015 – 271 с.
22. Володькіна М.В. Стратегический менеджмент. Учебное пособие. 2-е издание. – К.: Знання, 2016. – 262 с.
23. Володькіна М.В. Економіка промислового підприємства. Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2016. – 12,7 д.а.
24. Гловач О.К. Дискусійні проблеми обліку витрат і калькулювання собівартості продукції // Бухгалтерський облік і аудит. 2014. – №10. – с.3 – 7
25. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: Аналіз стану та перспективи розвитку / Міжнародний ін-т менеджменту (МІМ-Київ). — К.: Центр учбової літератури, 2014. — 522с.

26. Гончаров А.Б. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник. – Х.:ВД «ІНЖЕК», 2013 р. – 240 с.
27. Грачев А.В. Финансовая устойчивость предприятия: анализ, оценка и управление – М.: «Дело и Сервис», 2015.
28. Грещак М.Г., Коцюба О.С. Управління витратами : Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. Київ, 2012. – 131 с
29. Гридчина М. В. Финансовый менеджмент: Курс лекций. - 3-е изд., стереотип. -К.: МАУП, 2014. - 160 с.
30. Гриньова В.М., Коюда В.О. Фінанси підприємств. Навч. посіб. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К.: Знання-Прес, 2014. — 424 с.
31. Давидович І.Є. Управління витратами: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 320 с.
32. Дорфман В. Облік матеріальних витрат у промисловості // Дебет-Кредит – 2012 - №10
33. Економіка і управління підприємством: навч. посіб. / А.Є. Мачкур, Л.А. Лещій, З.О. Коваль; Нац. ун-т "Львів. політехніка". — Л., 2012. — 154 с.
34. Економіка підприємства: [підручник] / За заг. Редакцією С.Ф. Покропивного. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2013. - 451с.
35. Зятковський І.В. Фінансове забезпечення діяльності підприємств. — Тернопіль: Екон. думка, 2013. — 228 с.
36. Ильин А.Н. Планирование на предприятии. Учебное пособие. Минск, Новое знание, 2014. – 432 с.
37. Іванов Ю., Котлярів Є. Реформована собівартість (калькулювання у промисловості) // Бухгалтерія – 2014– №20/1
38. Іванюта П.В., Лугівська О.П., Управління витратами: навч. Посіб //Київ: «Центр учбової літератури», 2013 р. – 316 с.
39. Ізмайлова К. В. Сучасні технології фінансового аналізу: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2013. — 148 с.
40. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: Навч. носіб. К.: МАУП, 2012. — 241 с.

41. Калина А. В., Конева М. И., Яценко В. А. Современный экономический анализ и прогнозирование (микро- и макроуровни). Учебно-методическое пособие. 3-е издание, переработанное и дополненное. – Киев: МАУП, 2015. – 213 с.
42. Кірейцев Г. Г., Виговська Н. Г., Петрук О. М. Фінанси підприємств: Навч. посіб. для студ. екон. спец. всіх форм навч. / Житомирський інженерно-технологічний ін-т. — Житомир : ЖІТІ, 2012. — 272с.
43. Ковалев В.В. Введение в финансовый менеджмент – Москва «Финансы и статистика», 2014. – 426 с.
44. Ковалев В.В. Финансовый анализ: методы и процедуры. – М.: Финансы и статистика, 2016.
45. Коваленко О.В. Класифікація витрат ресурсів як основа оцінювання собівартості продукції // Економіка АПК. 2013. – №4. – с.90 – 95.
46. Костецька Н. Підходи до класифікації резервів зниження витрат виробництва / Наталія Костецька // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. Тернопіль, 2012. – Вип. 9. – С. 49–54.
47. Крайник О.П., Барвінська Є.С. Економіка підприємства: Навч. посібник. – Львів: Національний університет „Львівська політехніка”, „Інтелект-Захід”, 2013. – 208 с.
48. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз і планування. - Київ: Центр навчальної літератури, 2013 - 224 с.
49. Крушельницька О. В. Управління матеріальними ресурсами. Навчальний посібник. Київ. - 2012. – 79 с.
50. Маслак О.І., Воробйова Л.Д. Економіка промислового підприємства: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 172 с.94
51. Мних Є.В. Економічний аналіз: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2013. – 412 с.
52. Мурашко В.М., Сторожук Т.М. Мурашко О.В. Контроль і ревізія фінансово-господарської діяльності: Навчальний посібник/ за ред. П.В. Мельника – К.: ЦУЛ, 2013.

53. Орлов О. Планування собівартості продукції / О. Орлов // Економіка України. 2012. – № 12. – С. 39-48.
54. Основи фінансового менеджменту: навч. посіб. / Є.Г. Рясних. — К.: Академвидав, 2013. — 336 с.
55. Остапчук Т. П. Облік та управління витратами на виробництво продукції / Т. П. Остапчук // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. - 2012. - Вип. 9(2). - С. 529-537
56. Панасюк В.М. Витрати виробництва: управлінський аспект. Тернопіль: Астон, 2012. – 288 с.
57. Первинна документація / Склад. О. Піроженко – 3-тє вид., перероб. і доп. – Х; Фактор 2013.
58. Пляшко О.С. Підприємницька діяльність: облік, оподаткування, звітність: [навч. посібник для студ. вищих навч. закл.]. — Рівне : Волинські береги, 2013. — 320с.
59. Покропивний С.Ф., Грещак М.Г., Колод В.М. Економіка підприємства: Підручник.-вид.2, перероб. та доп.- К.: КНЕУ, 2014.-528с.
60. Рибалко О.М. Шляхи вдосконалення собівартості та тенденції зміни структури накладних витрат для прийняття управлінських рішень // Держава та регіони серія: Економіка та підприємництво. 2014. – №4. – с.293 – 298.
61. Селезнева Н.Н., Ионова А.Ф. Анализ финансовой отчетности организации. – М.: ЮНИТИ, 2015.
62. Селезнева Н.Н., Ионова А.Ф. Финансовый анализ. Управление финансами. – М.: Юнити-Дана, 2014.
63. Слав'юк Р. А. Фінанси підприємств: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.. — 3.вид., перероб. і доп. — К. : Центр навчальної літератури, 2014. — 460с.
64. Трифонова О.В., Ткачук Ю.М., Принципи управління витратами промислових підприємств //Прометей, 2012 р. – 146 с.

65. Українець, М. Шляхи вдосконалення системи управління витратами на підприємстві [Текст] / М. Українець, М. Собчук, І. В. Семчук // Шляхи активізації інноваційної діяльності в освіті, науці, економіці : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. [м. Вінниця, 12 квітня 2016 р.] : у 2-х т. / орг. ком. : А. І. Крисоватий, З.-М. В. Задорожний, Б. В. Погріщук [та ін.]. - Вінниця : ВННІЕ ТНЕУ, 2016. - Т. 2, ч. 2. - С. 11.
66. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств: Навч. посіб. — 2-ге вид., переробл. і допов. — К.: МАУП, 2014. — 328 с.
67. Філіна Г. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навчальний посібник – К.: Цент учбової літератури, 2013 – 320 с.
68. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 3-тє вид., перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2013. - 460 с.
69. Фінансово-економічний аналіз. Підручник / Буряк П.Ю., Римар М.В., Бець М.Т. та ін. Під заг. ред. П.Ю. Буряка, М.В. Римара. – К.: ВД „Професіонал”, 2014. – 528 с.
70. Хотинская Г.А., Харитоновна Т.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятий. – М.: Дело и Сервис, 2015.
71. Чернелевський Л.М. Економічний аналіз на підприємствах промисловості і торгівлі. Підручник. – К., 2013.
72. Шандова Н.В. Методичні аспекти організації управління витратами // Фінанси України – 2014 – №12 – с. 53 – 57
73. Шандова Н.В. Створення ефективної системи управління витратами підприємства// Фінанси України – 2014 – №7 – с.97-101
74. Шеремет А.Д. Теория экономического анализа: Учебник. – 2-е изд., доп. – М: ИНФРА-М, 2016. – 366 с.
75. Шеремет А.Д., Негашев Е.В. Методика финансового анализа. – М.: ИНФРА-М, 2013.
76. Шило В. П. Фінанси підприємств : теорет.-практ. посіб. / В. П. Шило, С. Б. Ільїна, С.С.Боровська, В.В.Барабанові. – К. : ВД „Професіонал”, 2012. – 288 с.

77. Юрченко К. Методи обліку витрат на виробництво продукції //Вісник податкової служби України – 2012р. – №37.
78. Янчева Л.М. та ін. Бухгалтерський облік: Навч. посіб. / Янчева Л.М., Гринько А.П., Нестеренко І.В., Дергільова Г.С. – Харків: ХДУХТ, 2014. – 226 с.

Електронні джерела:

1. Типовий розрахунок сітьової сонячної станції потужністю 10 кВт[Електронний ресурс] – Режим доступу:
https://alteco.in.ua/images/products/Solar/station/Alteco_setevaja_solnechnaja_10_kW_Kiev_region.pdf